
**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Kratka informacija:

**Održavanje završnih i prijemnih ispita tokom pandemije COVID-19 u
pojednim evropskim zemljama**

Podgorica, 9. april 2020. godine

Broj: 7/2020

Klas. br: 00-52-4/20-

Datum: 9. april 2020. godine

Pripremio: Istraživački centar Skupštine Crne Gore

---

* Istraživački centar Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilitnosti izvora. Centar ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Istraživački radovi se koriste samo u svrhu za koju su izrađeni, a u skladu sa Pravilima o izradi istraživačkih radova. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore, niti neophodno drugih institucija ili organizacija čiji se podaci koriste za izradu rada.

** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

SADRŽAJ

UVOD	4
1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA.....	7
2. KOMPARATIVNI PREGLED	9
ČEŠKA	9
FRANCUSKA	9
HOLANDIJA	10
LETONIJA	10
SRBIJA.....	11
UJEDINJENO KRALJEVSTVO	12
IZVORI INFORMACIJA	13

UVOD

*Već nekoliko sedmica sve globalne vijesti posvećene su jednoj temi, onoj koja opisuje zajedničku stvarnost. Pandemija COVID-19 utiče na društvo i pojedince, što je dovelo do toga da se svi prilagode nagloj promjeni života. Svakako, to uključuje i način obrazovanja i školovanja. **Većina vlada širom svijeta i Evrope privremeno je zatvorila obrazovne institucije u okviru mjera za sprečavanje i usporavanje širenja virusa.** U Italiji, prvoj evropskoj zemlji koja se suočila sa pandemijom, škole su zatvorene 5. marta 2020. godine. Nakon toga, odluke o zatvaranju škola uslijedile su u Albaniji, Grčkoj, Češkoj i Rumuniji. U većini evropskih zemalja, već 16. marta zatvorene su sve obrazovne ustanove. Posljednja zemlja koja je zatvorila škole je Ujedinjeno Kraljevstvo, gdje su škole zatvorene 23. marta. Island i Švedska, u cilju sprečavanja širenja korona virusa, oslanjaju se na mjere socijalnog distanciranja i mjere higijene i zatvorene su samo ustanove srednjeg i visokog obrazovanja.*

Nastavni programi u Evropi sprovode se na razne načine: uz pomoć knjiga i materijala koji su uzeti iz škole, kroz različite platforme za e-učenje koje omogućavaju nastavnicima i učenicima zajednički rad i komunikaciju, putem nacionalnih televizijskih programa ili predavanja na platformama društvenih mreža. U svakom slučaju, **u svim evropskim zemljama organizuje se nastava na daljinu.**

Međutim, neizvjesno je koliko će ova situacija trajati. Pojedine zemlje najavile su da će obrazovne ustanove ostati zatvorene do kraja školske godine (Malta), dok su neke zemlje ranije najavile datume mogućeg otvaranja škola, uz mogućnost izmjene predviđenih datuma i produžetkom zatvaranja. Scenario dugotrajnog zatvaranja škola stvara niz posljedica i postavlja nove izazove, kako za nastavnike, tako i za učenike i njihove roditelje.

Za mnoge učenike širom svijeta, kraj školske godine donosi obavezu polaganja završnih testova odnosno prijemnih ispita koji se koriste za odabir ili potvrđivanje znanja učenika dok prelaze sa jednog nivoa obrazovnog sistema na drugi. Usljed širenja zaraze COVID-19 i novonastale situacije koja nameće zatvaranje škola i zabranu grupnih okupljanja, uvode se mnoga rješenja i mjere po pitanju ispita koje učenici pripremaju za polaganje. Iako je u pitanju situacija koja nije viđena do sada i bez obzira na brojne izazove, potrebno je pronaći način da se postupa drugačije i uči iz iskustava.

Dakle, posljedice zatvaranja škola i to vrlo vjerovatno do kraja školske godine mogle bi se osjetiti u samoj srži obrazovnih sistema. **Pitanja koja se tiču ocjenjivanja i procjene napretka učenika te organizacije završnih odnosno prijemnih ispita brzo će postati značajan izazov za donosiocje odluka.** Kako će se utvrditi prijem učenika u viši obrazovni nivo sljedeće akademske godine ako učenici u posljednjoj školskoj godini nijesu u stanju da uče na najprikladniji i uobičajeni način ili nijesu ocijenjeni na adekvatan način?

Pored ovih zabrinutosti, postoje i šire društvene implikacije postojećih situacija. Neki roditelji nijesu u mogućnosti da podrže učenje svoje dece na učinkovit način, što će nesumnjivo pogoršati efekte nejednakosti u obrazovanju. Brojni obrazovni sistemi već predviđaju da će se učenici u nepovoljnom položaju boriti za prilagođavanje trenutnoj

stvarnosti, s manje pristupa nastavnim materijalima, uključujući *online* platforme, i manjom podrškom.¹

Koji je pravi pristup

U smislu novonastale specifične situacije, u zemljama se prepoznaju tri glavna alternativna pristupa organizaciji ispita: ispiti se otkazuju; ispiti se odlažu; ispiti se i dalje odvijaju u modifikovanom formatu.

Da bi ispitno rješenje bilo pravedno prema svim studentima, trebalo bi da bude standardizovano - faktori kao što su sadržaj i format ispitnih radova i zadataka, uslovi administracije, pristup resursima i svim pratećim materijalima i analiza rezultata treba da budu isti (ili ekvivalentni) za sve studente. Uporedo sa validnošću i pouzdanošću, važno je biti fer prema svima, jer se na osnovu rezultata učenika donose odluke o budućnosti učenika. Dakle, ovlašćena tijela poput ispitnih savjeta, odbora i ministarstva obrazovanja moraće da odgovore na nekoliko ključnih pitanja prije nego što odluče kako da postupe, uključujući:

- Ako se ispiti otkazu ili odlože nakon planiranog datuma, na osnovu čega će se donositi odluke o dodjeli oskudnih resursa, kao što su univerzitetski prostori ili stipendije, a da se ne naruše transparentnost i fer proces?
- Ako se za ispite koristi *online* format, kako se može obezbijediti fer pristup svim studentima? Koje odredbe će garantovati da će studenti iz udaljenih ili ruralnih područja, oni sa invaliditetom i oni koji nemaju (ili imaju nekvalitetan) pristup internetu ili računarima ili tabletima moći da polažu ispit? Kako će tim za ispitivanje obezbijediti sigurnost ispitivanja i koji mehanizmi će spriječiti manipulaciju testom ili curenje informacija? Konačno, kako se učenici iz različitih socio-ekonomskih sredina mogu pripremiti za novi format / polaganje ispita na pravičan i fer način, s obzirom na novonastale uslove učenja u učionici?
- Ako se ispiti zamjenjuju sa ocjenama nastavnog kadra (ili „stručnjaka“), koje resurse treba omogućiti nastavnom kadru kako bi se osigurala tačna i pravična ocjena i efikasna komunikacija o tome šta studenti znaju i mogu da urade, posebno u kontekstu učenja na daljinu?

U okolnostima koje se razvijaju neizmjernom brzinom te usljed neizvjesnog trajanja novonastale situacije, još nije jasno koji je pravi pristup, pa će s tim u vezi naredni mjeseci vrlo vjerovatno otkriti da različiti pristupi najbolje odgovaraju specifičnim sistemima kada je u pitanju ova vrsta ispita.²

U navedenom kontekstu, Istraživački centar je u ovom radu, u skladu sa dostupnim podacima, predstavio podatke u vezi sa održavanjem i organizacijom ispita za provjeru znanja učenika na kraju određenih klasifikacionih perioda tokom pandemije COVID-19 i u uslovima učenja na daljinu u nekoliko zemalja: **Češka, Francuska, Holandija, Hrvatska, Irska, Italija, Letonija, Luksemburg, Njemačka, Slovenija, Srbija i**

¹ Akvilė Motiejūnaitė-Schulmeister and David Crosier, How is Covid-19 affecting schools in Europe?, European Commission, 2 April 2020 https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/how-covid-19-affecting-schools-europe_en (pristupljeno 9.4.2020)

² Julia Liberman, Victoria Levin, Diego Luna-Bazaldua, Michelle Harnisch, High-stakes school exams during COVID 19 (Coronavirus): What is the best approach?, World Bank, <https://blogs.worldbank.org/education/high-stakes-school-exams-during-covid-19-coronavirus-what-best-approach> (pristupljeno 9.4.2020)

Ujedinjeno Kraljevstvo. Za potrebe ovog rada, podaci su prikupljeni putem zvaničnih internet prezentacija institucija, posredstvom mreže Evropskog centra za parlamentarna istraživanja i dokumentaciju (ECPRD), kao i iz drugih relevantnih izvora.

1. GLAVNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Kao jedna od mjera u cilju sprečavanja širenja i ublažavanja simptoma COVID-19 u **svim analiziranim zemljama sprovedeno je zatvaranje svih obrazovnih ustanova i uvođenje koncepta učenja na daljinu**. Osim neizvjesnosti u pogledu daljeg razvoja situacije, prisutna je činjenica da jednom broju učenika osnovnih i srednjih škola predstoji provjera znanja, odnosno polaganja završnih ispita na kraju školske godine kako bi neometano prešli na naredni stepen obrazovanja. Po tom pitanju, odnosno u smislu sprovođenja i organizacije takvih ispita pristupi zemalja razlikuju se i mogu se grubo svrstati u **tri grupe** (prateći prethodno navedeni model tri alteranativna pristupa).

U prvu grupu spadaju **zemlje koje su donijele odluku o otkazivanju završnih ispita na kraju srednje škole** (Holandija, Francuska), kao i **standardizovanih testova na kraju osnovne škole i državnih testova** (Engleska). Shodno tome, u **Holandiji**, ministar obrazovanja je u dogovoru sa obrazovnim sektorom odlučio **da se otkazu svi nacionalni završni ispiti za školsku godinu 2019/2020**, a učenici će dobiti svjedočanstvo o završenoj školi na osnovu rezultata ostvarenih tokom školske godine. U **Francuskoj** ove godine, po prvi put u istoriji, **učenici neće polagati državni ispit po završetku srednje škole** usljed zatvaranja škola zbog krize nastale povodom COVID-19, već će steći kvalifikaciju na osnovu školskih ocjena prije i, možda, poslije perioda zatvaranja škola. U **Engleskoj** je otkazano polaganje standardizovanih testova (SATS) koje učenici obično polažu pri završetku osnovne škole u maju mjesecu. Stoga, zbog novonastale situacije, **otkazani su državni ispiti** koji bi se obično polagali u dobi od 16 do 18 godina, a učenici će dobiti sračunatu ocjenu, koja će obuhvatiti niz kriterijuma.

Druga grupa **obuhvata zemlje koje su odložile polaganje završnih ispita na kraju srednje škole** (Češka, Letonija) i **prijemnih ispita na visokoškolske ustanove** (Slovenija). U **Češkoj je usvojen novi Zakon** koji uređuje određene aspekte testiranja postignuća učenika na kraju osnovne škole, kao i oblik i način polaganja maturalnih ispita budući da uslovi predviđeni važećim *zakonodavstvom u toj oblasti* trenutno nijesu primjenjivi. Time je predviđeno održavanje maturalnih ispita najranije 21 dan nakon otvaranja škola a najkasnije do 1. juna tekuće godine. Dalje, u **Letoniji** je Kabinet ministara zbog vanrednog stanja 14. marta 2020. godine izmijenio *Uredbu o datumu polaganja završnih ispita za školsku godinu 2019/2020*, čime je usmeno i pismeno polaganje ispita iz stranih jezika za učenike 12. razreda **odloženo** i predviđeno u periodu od 12. do 15. maja 2020. godine. Ministarstvo prosvjete, nauke i sporta **Slovenije** je 18. marta donijelo odluku da se prijavni rokovi za upis u visokoškolske programe i više škole za školsku godinu 2020/2021. **produžavaju** do 9. aprila 2020. godine, a prijave se podnose elektronskim putem ili putem pošte. Ministarstvo je 23. marta donijelo odluku o otkazivanju svih stručnih ispita za prosvjetne radnike do daljeg. U **Irskoj** su u toku rasprave o odlaganju za nekoliko mjeseci ispita za nastavak odnosno prelaz u srednje obrazovanje, koji je prvobitno planiran za jun 2020, kao i za odlaganje početka sljedeće akademske godine na visokoškolskim ustanovama.

Osim odlaganja završnih ispita, u Letoniji se razmatra mogućnost da se u slučaju produžetka vanrednog stanja završni ispiti na kraju srednje škole odlože za ljeto (jun/jul) ili da se uopšte ne održe, već da se uzme u obzir konačna ocjena koju utvrđuju nastavnici. Takođe, u **Češkoj će, shodno Zakonu, biti primjenjen**

alternativni način polaganja maturalnih ispita, odnosno škole će izračunati prosječnu ocjenu iz određenih predmeta tokom posljednje tri godine školovanja **u slučaju da 1. juna škole i dalje budu zatvorene.**

U trećoj grupi su zemlje u kojima se završni ispiti i provjere znanja i dalje odvijaju u nekim modifikovanim oblicima (Njemačka, Srbija) ili **se planira njihovo redovno održavanje** (Luksemburg). Na primjer, u **Njemačkoj** će se polagati ispiti za prijem na univerzitet po strogim higijenskim i propisima za djelovanje na daljinu. U zavisnosti od savezne države, negdje su ispiti već položeni, negdje odloženi za nekoliko nedjelja, a negdje će se izvoditi prema uobičajenom rasporedu. U **Srbiji**, Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja sprovodi prijavljivanje učenika za polaganje prijemnog ispita za upis u specijalizovane srednje škole (Matematička i Filološka gimnazija, učenici sa posebnim sposobnostima za informatiku i računarstvo, muzičke, baletske, likovne i druge). Istovremeno se kandidati za upis u specijalizovana odjeljenja anketiraju o načinima u kojima bi se ovaj ispit mogao realizovati u kućnim uslovima. Osim toga, iako su sve školske i predškolske obrazovne ustanove i fakulteti u **Luksemburgu** zatvoreni 16. marta 2020. godine, ponovno otvaranje ovih ustanova planirano je za 4. maj, pri čemu datum može biti promijenjen u skladu sa razvojem situacije. **Što se tiče održavanja prijemnih i završnih ispita, Ministarstvo prosvjete nije predvidjelo izmjene po pitanju datuma i vremena njihovog održavanja.**

Za razliku od navedenih primjera, u **Hrvatskoj** još nije donijeta odluka o tome da li će se odložiti polaganje maturalnog ispita. Prema trenutno dostupnim podacima Hrvatska neće ranije završiti nastavnu godinu, razlog je to što je omogućena nastavu na daljinu, tj. učenje putem različitih kanala – od interneta do televizije. Član 48 stav 5 *Zakona o vaspitanju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* propisuje da vaspitno-obrazovni rad može da traje kraće u slučaju proglašenja katastrofa, elementarne nepogode, stanja neposredne ugroženosti i ratnog stanja, o čemu ministar donosi odluku. Takođe, u **Italiji** vlada još nije donijela konačnu odluku o polaganju ispita po završetku srednje škole.

U nastavku rada predstavljene su detaljnije informacije u vezi sa navedenom tematikom u slučaju Češke, Francuske, Holandije, Letonije, Srbije i Ujedinjenog Kraljevstva.

2. KOMPARATIVNI PREGLED

ČEŠKA

Pojava i širenje novog korona virusa (COVID-19) i u Češkoj je dovelo do uvođenja određenih mjera, a jedna od njih je i privremeno zatvaranje škola. U vezi sa tom odlukom, Ministarstvo prosvjete pripremio je Zakon 135/2020³ koji je u Parlamentu Češke usvojen po hitnom postupku. Zakonom su uređeni određeni aspekti testiranja postignuća učenika na kraju osnovne škole kao i oblik i način polaganja maturalnih ispita budući da uslovi predviđeni važećim *Zakonom o obrazovanju* trenutno nijesu primjenjivi.

Održavanje prijemnih ispita za srednje škole u Češkoj za školsku godinu 2020/2021 biće organizovano najranije 14 dana nakon otvaranja škola. Raspored prijemnih ispita objaviće Ministarstvo prosvjete a direktori škola će odmah nakon toga odrediti samo **jedan regularni i jedan alternativni rok za polaganje prijemnog ispita**, za učenike koji ne budu u mogućnosti da prisustvuju regularnom roku iz opravdanih razloga. Sadržaj i oblik prijemnih ispita ostaju u skladu sa važećim *Zakonom o obrazovanju*.

S druge strane, **održavanje maturalnih ispita biće organizovano najranije 21 dan nakon otvaranja škola a najkasnije do 1. juna tekuće godine.** Raspored održavanja maturalnih ispita objaviće Ministarstvo prosvjete a sami ispiti imaće sadržaj propisan *Zakonom o obrazovanju*. Jedini izuzetak u pogledu standardnog pismenog dijela maturalnog ispita jeste da ispiti iz Češkog jezika i književnosti i ispiti stranih jezika neće imati pismeni dio, dok u pogledu standardnog usmenog dijela maturalnog ispita sve ostaje nepromijenjeno. **U slučaju da 1. juna škole i dalje budu zatvorene, biće primjenjen alternativni način polaganja maturalnih ispita, odnosno škole će izračunati prosječnu ocjenu iz određenih predmeta tokom posljednje tri godine školovanja.**⁴

FRANCUSKA

Prvi put u istoriji Francuske, ove godine učenici neće polagati državni ispit po završetku srednje škole poznat pod nazivom *Baccalaureat*, usljed zatvaranja škola zbog krize nastale povodom COVID-19. Učenici provode značajno vrijeme pripremajući se za rigorozne ispite u junu završne godine. Umjesto toga, ove godine će učenici u posljednjoj godini srednje škole moći da steknu kvalifikaciju na osnovu školskih ocjena prije i, možda, poslije perioda zatvaranja škola. Francuske škole su zatvorene od 16. marta, a učenici i nastavnici prešli su na *online* učenje. Komisija će ispitati njihove akademske kvalifikacije kako bi se osigurali fer uslovi za svih 740.000 uključenih učenika. Ovo pitanje je veoma osjetljivo u Francuskoj, gdje je ispit simbol egalitarizma. Čak se i u ratnim vremenima ispit polagao iako su vlasti ponekad morale reorganizovati polaganje ili odlagati ispit.⁵

³ ZÁKON ze dne 25. března 2020 o zvláštních pravidlech pro přijímání k některým druhům vzdělávání a k jejich ukončování ve školním roce 2019/2020

https://www.randls.com/wp-content/uploads/135_2020_zakon_vzdelavani.pdf (pristupljeno 9.4.2020)

⁴ ECPRD Request no. 4374, Support of Culture and Restrictions on Secondary Schools due to Coronavirus Outbreak, 6 April 2020

⁵ Sylvie Corbet, With high schools closed, France's key 'Bac' exam canceled, The Washington Post, 2 April 2020
https://www.washingtonpost.com/world/europe/with-high-schools-closed-frances-key-bac-exam-canceled/2020/04/03/96559daa-75ba-11ea-ad9b-254ec99993bc_story.html (pristupljeno 9.4.2020)

HOLANDIJA

U Holandiji će zbog novonastale situacije sa širenjem COVID-19 škole biti zatvorene najmanje do kraja proljećnog raspusta u maju 2020. godine (raspust se završava 3. maja), a nastava u školama i fakultetima sprovodi se na daljinu. Školama je omogućeno da prilagođavaju nastavni program kako bi lakše sprovodile *online* nastavu.

Holandski ministar obrazovanja je u dogovoru sa obrazovnim sektorom odlučio da se otkazu svi nacionalni završni ispiti (eng. *national exams*) za školsku godinu 2019/2020, što će školama dati vremena da uspješno završe obaveze u vezi sa školskim predmetima. Učenici će dobiti svjedočanstvo o završenoj školi na osnovu rezultata ostvarenih tokom školske godine.

Osim toga, Vlada se konsultuje sa predstavnicima ustanova viskog i srednjeg obrazovanja kako bi studenti prve godine u septembru bili spremni za dalje školovanje, imajući u vidu trenutnu situaciju.

„Svjesni smo ogromnih izazova koji se nalaze pred nastavnim kadrom u ovom trenutku. I učenici žele da budu dopro pripremljeni za polaganje ispita. Ovo je dalekosežna odluka, ali je jasna. Želim da svim učenicima dam priliku da završe školu sa adekvatnim kvalifikacijama uprkos ovoj krizi, kako bi na jesen mogli započeti dalje obrazovanje bez odlaganja.“ istakao je ministar prosvjete Arie Slob.⁶

LETONIJA

S obzirom na globalnu situaciju koju je izazvalo širenje COVID-19 i potencijalnih rizika u vezi sa tim, u Letoniji je proglašeno vanredno stanje od 12. marta do 14. aprila 2020. godine. U cilju ograničavanja širenja virusa, preduzeto je niz radnji tokom ovog perioda, uključujući organizaciju učenja na daljinu u svim školama. Osim toga, predviđeno je da se obuke, takmičenja i probe koje se održavaju u okviru kulturnih, sportskih i obrazovnih programa prekinu za vrijeme vanrednog stanja. Takođe, od proglašenja vanrednog stanja u zemlji, studijski programi na univerzitetima i fakultetima u Letoniji organizovani su na daljinu.

Ministarstvo prosvjete i nauke i Državni centar za obrazovanje u saradnji sa školama i nastavnim kadrom razvili su metodološke preporuke – smjernice za ustanove opšteg i stručnog obrazovanja u cilju sprovođenja učenja na daljinu tokom vanrednog stanja. Proces novog koncepta učenja u školama sprovodi se od 23. marta 2020.

Ministar prosvjete i nauke Letonije objavio je da će učenje na daljinu u ustanovama opšteg i stručnog obrazovanja potrajati, a moguće je da redovni režim učenja neće biti

---

⁶ Government of Netherlands, No national exams this year, 24 March 2020
<https://www.government.nl/topics/coronavirus-covid-19/news/2020/03/24/no-national-exams-this-year>
(pristupljeno 9.4.2020)

uopšte uspostavljen u potpunosti ove sezone, **tako da bi učenici srednjih škola mogli propustiti polaganje završnog ispita (odnosno tzv. centralizovanog ispita).**

U slučaju da dođe do ukidanja polaganja završnog ispita u srednjim školama, visokoškolske obrazovne ustanove ne planiraju da organizuju prijemne ispite, iz razloga što bi to zahtijevalo dodatne resurse i sredstva. U tom slučaju, univerziteti ne bi predvidjeli organizovanje prijemnih ispita zbog nedostatka sredstava, e-platформи i sadržaja prijemnog ispita.

Kabinet ministara je zbog vanrednog stanja 14. marta 2020. godine izmijenio Uredbu o datumu polaganja završnih ispita za školsku godinu 2019/2020, čime je usmeno i pismeno polaganje ispita iz stranih jezika za učenike 12. razreda odloženo i predviđeno u periodu od 12. do 15. maja 2020. godine.

*Međutim, ukoliko se vanredno stanje proglašeno zbog COVID-19 u zemlji nastavi, predstavnici obrazovnih ustanova predlažu da učenici ne polažu završne ispite, nego da se umjesto toga uzme u obzir godišnja ocjena koju daju nastavnici. **Takođe, Ministarstvo prosvjete i nauke ponudilo je dvije mogućnosti (u slučaju produžetka vanrednog stanja): da se završni ispit održi u periodu od 15. juna do 7. jula, ili da se uopšte ne održi već već da se uzme u obzir konačna ocjena koju utvrđuju nastavnici.** Svakako, Ministarstvo prosvjete i nauke i Ministarstvo zdravlja saraduju i razmatraju potencijalne načine za organizovanje toka ispita (na daljinu, djelimično na daljinu ili uz lično prisustvo), što sve zavisi od daljeg razvoja epidemiološke situacije u zemlji.⁷*

SRBIJA

U Srbiji, Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja sprovodi prijavljivanje učenika za polaganje prijemnog ispita za upis u specijalizovane srednje škole (Matematička i Filološka gimnazija, učenici sa posebnim sposobnostima za informatiku i računarstvo, muzičke, baletske, likovne i druge). Istovremeno se kandidati za upis u specijalizovana odjeljenja anketiraju o načinima u kojima bi se ovaj ispit mogao realizovati u kućnim uslovima. Ukoliko se izdvoje prijemni ispiti kojima se provjeravaju vještine (crtanje, slikanje, sviranje, pjevanje, igra, vajanje) i razmatraju mogućnosti realizacije ispita koji su usmjereni na papir/olovka u kućnim uslovima može se doći do sljedećih zaključaka:

- da su mnogobrojni učenici već iskazali interesovanje za ova specijalizovana odjeljenja
- da nemaju svi učenici dostupnu opremu za realizaciju ispita na daljinu. Oko 10% od do sada prijavljenih učenika nije u mogućnosti da polaže *online*.

Da bi se ispoštovao jedan od bazičnih principa obrazovanja, a to je podjednaka dostupnost obrazovanja za sve učenike na cijeloj teritoriji Republike Srbije, **Ministarstvo će realizaciji ovih ispita pristupiti na dosadašnji način kada se epidemiološki rizici svedu na najmanju moguću mjeru.** Do tada će srednjim školama biti dostupni podaci o broju zainteresovanih učenika i predloženi načini

⁷ ECPRD Request no. 4374, Support of Culture and Restrictions on Secondary Schools due to Coronavirus Outbreak, 6 April 2020

organizacije besplatne *online* pripreme nastave. Takođe, pojedine specijalizovane gimnazije već organizuju ovakav oblik pripreme za polaganje prijemnih ispita.⁸

Osim toga, zbog vanrednog stanja nastalog usljed bolesti COVID- 19 izazvane virusom SARS-Cov-2, donijeta je odluka da se prijavljivanje učenika za polaganje prijemnog ispita za upis u škole za učenike sa posebnim sposobnostima za školsku 2020/2021. godinu, realizuje elektronskim putem, prijavom putem internet stranice <https://prijavazaprijemni2020.mpn.gov.rs/>. Prijavu mogu da realizuju učenici osmog razreda, njihovi roditelji, zakonski zastupnici, ali i drugi kandidati za upis.⁹

UJEDINJENO KRALJEVSTVO

U mnogim područjima u UK ne postoje prijemni ispiti za srednje škole, ali tamo gdje postoje prijemni ispiti za upis u srednje škole u septembru 2020. godine, već su održani na jesen 2019. i na njih ne utiču mjere usljed novonastale situacije.

U Engleskoj postoje standardizovani testovi (SATS) koje učenici obično polažu pri završetku osnovne škole i to u maju mjesecu. Ovi testovi su ove godine otkazani. Ti testovi se, međutim, ne koriste za određivanje upisa u srednje škole. Stoga, zbog novonastale situacije, otkazani su državni ispiti koji bi se obično polagali u dobi od 16 do 18 godina.

Studenti koji su ovog ljeta trebali polagati ispite dobiće sračunatu ocjenu, koja će uzeti u obzir niz kriterijuma, uključujući, na primjer, rezultate na osnovu netestiranja, a pristup će biti standardizovan između škola i fakulteta. Ovako svedene ocjene koristiće, na primjer, univerziteti u određivanju podobnosti za upis u škole visokog obrazovanja.

Studenti koji smatraju da njihova konačna ocjena ne odražava njihov učinak, imaće priliku da polažu ispit što je prije moguće nakon početka akademske godine. Iako to ne može biti zagarantovano u ovim okolnostima, univerziteti će učiniti sve što je u njihovoj moći da studenti koji iskoriste ovu mogućnost započnu pohađanje nastave u odloženom vremenskom periodu.¹⁰

⁸ Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, <http://www.mpn.gov.rs/tradicionalno-polaganje-prijemnih-za-ucenike-sa-posebnim-sposobnostima/> (pristupljeno 9.4.2020)

⁹ Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, <http://www.mpn.gov.rs/elektronsko-prijavlivanje-za-polaganje-prijemnog-ispita-za-ucenike-sa-posebnim-sposobnostima/> (pristupljeno 9.4.2020)

¹⁰ UK Government, Department for Education, Coronavirus (Covid-19) cancellation of GCSEs, AS and A levels in 2020 <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-cancellation-of-gcse-as-and-a-levels-in-2020/coronavirus-covid-19-cancellation-of-gcse-as-and-a-levels-in-2020> (pristupljeno 9.4.2020)

IZVORI INFORMACIJA

Akvilė Motiejūnaitė-Schulmeister and David Crosier, How is Covid-19 affecting schools in Europe?, European Commission, 2 April 2020

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/how-covid-19-affecting-schools-europe_en

ECPRD Request no. 4374, Support of Culture and Restrictions on Secondary Schools due to Coronavirus Outbreak, 6 April 2020

Government of Netherlands, No national exams this year, 24 March 2020

<https://www.government.nl/topics/coronavirus-covid-19/news/2020/03/24/no-national-exams-this-year>

Julia Liberman, Victoria Levin, Diego Luna-Bazaldua, Michelle Harnisch, High-stakes school exams during COVID 19 (Coronavirus): What is the best approach?, World Bank,

<https://blogs.worldbank.org/education/high-stakes-school-exams-during-covid-19-coronavirus-what-best-approach>

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, <http://www.mpn.gov.rs/tradicionalno-polaganje-prijemnih-za-ucenike-sa-posebnim-sposobnostima/>

Republika Slovenija –Novice,

<https://www.gov.si/novice?date=&nrOfItems=20&org%5B0%5D=1121&org%5B1%5D=357&org%5B2%5D=5&start=0>

Sylvie Corbet, With high schools closed, France's key 'Bac' exam canceled, The Washington Post, 2 April 2020

https://www.washingtonpost.com/world/europe/with-high-schools-closed-frances-key-bac-exam-canceled/2020/04/03/96559daa-75ba-11ea-ad9b-254ec99993bc_story.html

UK Government, Department for Education, Coronavirus (Covid-19) cancellation of GCSES, AS and A levels in 2020

<https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-cancellation-of-gcses-as-and-a-levels-in-2020/coronavirus-covid-19-cancellation-of-gcses-as-and-a-levels-in-2020>

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19)

<https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-i-C5%A1koli>

ZÁKON ze dne 25. března 2020 o zvláštních pravidlech pro přijímání k některým druhům vzdělávání a k jejich ukončování ve školním roce 2019/2020

https://www.randls.com/wp-content/uploads/135_2020_zakon_vzdelavani.pdf